

Nové a „nové“

V evropské tradici došlo k významným posunům a proměnám v chápání toho, čemu se říká „nové“. Řeční filosofové navzdory všem výrazům distance a odmítání mýtů a mytologií v něčem na mytickou nejen myšlenkovou, ale životní orientaci navazovali. Vůbec se nezajímali o skutečné „nové“, nýbrž jen o své nové poznání toho, co tu bylo a bude vždycky. Důsledky tohoto myšlení nebyly vždy domýšleny až do posledních závěrů, protože to by se dostávalo do neřešitelných rozporů; tato problematika a tyto rozpornosti se stávaly zjevnými dokonce už u presokratiků (např. velmi vlivný Leukippův a zejména Demokritův atomismus prostě umožňoval přehlížet obrovský rozpor mezi tím, že „skutečné“ jsou jen atomy a prázdno, zatímco to, co je v našem životě vskutku závažné, např. věci a bytosti, jsou jen nahodilou skrumáží atomů padajících „shora dolů“). Dodnes platí v přísných (exaktních) vědách pravidlo, že každý nový poznatek se musí opírat o něco, co tu bylo odevždy a o čem se každý může – podle příslušného návodu toho, kdo s novým poznatkem přichází – přesvědčit tak, aby platilo pravidlo, že každý nový poznatek se musí opírat o něco, co tu bylo odevždy a o čem se každý může – podle příslušného návodu toho, kdo s novým poznatkem přichází – přesvědčit tak, že „objevitel“ na tom nenechává žádné stopy. Pokusy nějak zásadně filosoficky uchopit možnost „nového“ uprostřed skutečnosti samé, byly sice podnikány, ale obvykle končily ve slepých uličkách (nebo spíše v tom, že na slepost těch uliček bylo prostě zapomínáno). Když např. Charles Péguy napíše, že Homér je dnes ráno nový (čerstvý), zatímco nic není tak staré, jako dnešní noviny, vlastně zase jen poukazuje na to, co je v Homérovi „věčné“, a poněkud problematicky to srovnává s pseudo-novostí denního tisku. Ovšem s náležitým aparátem by bylo možno to interpretovat tak, že Homérova Iliada a Odysea – jakožto „vlastní (pravá) díla“ (na rozdíl od zachovaných řeckých zápisů) se při čtení (a chápání přečteného) „stávají“ vždy znovu, a tak v tom smyslu jsou vskutku vždy znovu „nová“ (což lze pochopit jen tak, že ta díla byla vytvořena do – pravé ! ne pouze naší dnešní (která je jen „odvozená“! – budoucnosti).

(Písek, 060421-2.)